

หลวงจํารูญเนติศาสตร์ (จํารูญ โปษยานนท์)

ประธานศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๕

หลวงจ่าบุญเนติศาสตร์

หลวงจ่าบุญเนติศาสตร์ มีนามเดิมว่า จ่าบุญ โปษยานนท์ เกิดเมื่อวันจันทร์ ที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ณ บ้านตำบลราชวงศ์ อำเภอจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรนายสง และนางนัย โปษยานนท์ ต่อมาได้สมรสกับคุณหญิงสาคร จ่าบุญเนติศาสตร์ มีบุตร ๔ คน คือ นายโกวิทย์ โปษยานนท์ นางจิรวดี บำรุงตระกูล นางอิสราภรณ์ บอสเสีร์ท และนายสุรพงษ์ โปษยานนท์ ท่านถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘ รวมอายุได้ ๗๔ ปี

ประวัติการศึกษา

ได้เริ่มรับการศึกษาที่โรงเรียนครูแดง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ต่อมาย้ายมาเข้าโรงเรียนทองนพคุณ สอบไล่ได้ประถมปีที่ ๒ และในปี ๒๔๕๕ ได้ย้ายมาอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบ รุ่งขึ้นอีกปีหนึ่งจึงศึกษาต่อที่โรงเรียนราชวิทยาลัย สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ และเข้าศึกษาวิชากฎหมาย ในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ กระทรวงยุติธรรมได้ส่งไปศึกษาวิชากฎหมายต่อที่ประเทศอังกฤษ โดยเข้าศึกษาในสำนักมิดเดิลเทมเบิ้ลอยู่เป็นเวลา ๓ ปี จึงสำเร็จหลักสูตรได้เกียรตินิยม และได้เป็นเนติบัณฑิตในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

ประวัติการรับราชการ

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๑ ได้เข้าเป็นข้าราชการฝึกหัด ในตำแหน่งนักเรียนล่ามของกระทรวงยุติธรรม และหลังจากสำเร็จเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษแล้ว ท่านได้กลับมารับราชการเป็นผู้พิพากษา เงินเดือน ๒๔๐ บาท โดยได้เลื่อนตำแหน่งต่อมาเป็นลำดับ คือ ได้เป็นผู้พิพากษาศาลมณฑลภูเก็ต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ และได้เลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษามณฑลภูเก็ต ในปีเดียวกัน ในปีต่อมาท่าน

ได้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม (ภาคใต้) แล้วย้ายมาเป็นผู้พิพากษาหัวหน้ากอง
ในศาลอุทธรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ปีต่อมาท่านก็ได้เลื่อนขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษา
ศาลแพ่ง และดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕
ปีถัดไปท่านย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา แล้วกลับไปดำรงตำแหน่ง
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านได้ขึ้นดำรงตำแหน่งสูงสุดทาง
ศาล คือ ประธานศาลฎีกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงครบ
เกษียณอายุ

หลังจากเกษียณอายุแล้ว ท่านยังได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาล ให้ดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ และเป็นประธาน
ที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ในปีนั้นเองท่านก็ได้รับความไว้วางใจให้
เป็นอนุญาโตตุลาการของศาลโลก ณ กรุงเฮก และได้เป็นประธานคณะกรรมการ
เรื่องราร้องทุกข์อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

ในระหว่างที่ท่านรับราชการเป็นผู้พิพากษาอยู่นั้น ท่านได้ปฏิบัติราชการ
พิเศษมากมายหลายอย่าง เช่น เป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมาย ทั้งจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นกรรมการร่างกฎหมาย
เป็นกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับราชการกระทรวงยุติธรรม
เป็นกรรมการตุลาการ เป็นกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อเป็นข้าราชการตุลาการ
เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ.
๒๔๘๕ เป็นกรรมการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระ
ธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นกรรมการพิจารณาวางนโยบายของกระทรวงยุติธรรม
เป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกรรมการพิจารณาชำระสะสาง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกรรมการพิเศษเพื่อพิจารณาอนุสัญญา
ต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ เป็นกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ และเป็น
ประธานกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นต้น

งานนิพนธ์

ท่านได้อุทิศกาย ใจ และสติปัญญาให้แก่วงการกฎหมายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนวิชากฎหมายให้แก่นิสิตนักศึกษา เป็นเวลาร่วม ๔๐ ปี และจัดทำคำบรรยายวิชากฎหมายมากมายหลายเล่ม เช่น วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์พิสดาร กฎหมายครอบครัวมรดก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป นอกจากนี้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ท่านเป็นผู้เขียนก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นคำพิพากษาชั้นครูที่ตุลาการรุ่นหลังถือเป็นแบบอย่าง เพราะใช้ถ้อยคำและโวหารที่สละสลวยงดงามกับการชี้ชัดข้อกฎหมายที่แหลมคม และล้าลึกยากที่จักหาผู้ใดเสมอเหมือน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ท่านได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๘๐ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๘๓ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๙๐ เหรียญจักรพรรดิมาลา
- พ.ศ. ๒๔๙๓ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๔๙๔ ประถมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๔๙๘ ทูตียจุลจอมเกล้า
- พ.ศ. ๒๔๙๘ มหาวชิรมงกุฎ
- พ.ศ. ๒๕๐๓ ทูตียจุลจอมเกล้าพิเศษ
- พ.ศ. ๒๕๐๓ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. ๒๕๑๔ เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา